

AFGHÁNISTÁN

Historie

- Základ Afghánské říše položen až roku 1746 (Ahmad Šád Durrání se chopil moci v Kandaháru) → Durránská říše
- Anglo – Afghánské války →
 - 1839 – 1842
 - 1878 – 1881
 - 1919
- 1919 – Rusko jako první uznalo nový Afghánský stát -) dobré vztahy
- 1923 zrušeno otroctví
- Ve 20. letech 20. st. navázání diplomatických styků se západem
- 1973 – Afghánistán republikou (převrat vedený královým příbuzným) – ekonomický partner v SSSR
- 1978 – vražda prezidenta Muhammada Dáúda Chána a jeho rodiny -) komunistický převrat (bez pomoci SSSR)

Komunistický převrat

- Hafizulláh Amín – vůdce puče proti prezidentu Daúdovi
- Do čela komunista Tarákí
- Amín vůdcem tajné policie -) nechal zavraždit Tarákího (první pokus o otravu nevyšel díky Coca cole)
- Září 1979 – Amín prezidentem
- Komunisté potlačovali lidské svobody a brutálně vraždili muslimy
- V sousedním Íránu propukla islámská revoluce -) vlila krev do žil afghánským muslimům
- Občanská válka: komunisté a vojska SSSR X mudžahedíni (podporováni Západem)

Sovětská invaze

- Odpor SSSR vůči diktátorským praktikám Amína -) vojenský zásah
- O zásahu rozhodl jen úzký kruh politbyra (netušili, o co Amínovi jde, mohl být americkým špiónem)
- Prosinec 1979 – dobytí Kábulu -) vražda Amína
- Dosazen prosovětský Babrak Karmal (byl velvyslancem v ČSSR)
- Odpor Západu (mj. neúčast sportovců některých západních mocností na LOH 1980 v Moskvě)

- Sověti nahradili stávající komunistický režim umírněnějším, ale invaze byla odsouzena většinou států OSN

Válka v Afghánistánu (1979-1989)

- Mudžahedíni – muslimští povstalci – brali boj jako džihád (svatou válku)
 - Trénování v Pákistánu a Číně
 - Podporování finančně především USA, ale i Saúdskou Arábií nebo VB
 - Pomáhali jim i muslimové z jiných zemí, kteří měli zájem o islámský fundamentalismus v Afghánistánu.
- Po nástupu Reagana (1981) stále více podpory povstalcům
- Snaha USA vyhrát válku -) použití protiletadlových střel Stinger
- Duben 1988 – Ženevské smlouvy
 - Stažení sovětských vojsk do února 1989 (při odchodu ještě zaútočili na mudžahedíny na severu země)
 - Občanská válka ovšem pokračuje, tentokrát spory mezi jednotlivými muslimskými frakcemi
- SSSR přišel podle odhadů o více jak 15 000 mužů a dalších 50 000 bylo zraněno. Odhady počtu obětí na straně Afghánistánu dosahují přes 1,2 milionů. Asi 6 milionů uteklo do Pákistánu nebo Íránu.

Tálibán

- Snaha zastavit boje mezi jednotlivými kmeny → začaly po odchodu SSSR
- Mnoho povstaleckých skupin, v čele státu Nadžibulláh
- Po nástupu Borise Jelcina v Sovětském svazu přestávají dodávky zboží
- Severní aliance (vedl je Ahmad Šáh Masúd → držel Kábul až do nástupu Muhammada Umara k moci) X Paštúni
- V zoufalé situaci vzniká Tálibán – nové nábožensko-politické hnutí
- 1994 – sjednotil Paštúny
- 1996 – porážka Severní aliance a dobytí Kábulu
- Nastavení tvrdého islámského režimu, dodržování práva šaría

Al-Káida

- Teroristická organizace vedena do roku 2011 Usámou bin Ládinem (saúdský milionář, podporoval tálibánskou vládu)
- Útočiště našla právě pod hnutím Tálibán
 - Výcvikové tábory al-Káidy na území Afghánistánu

- 11. září 2001- teroristický útok na Světové obchodní centrum v NY
 - Odvetou podpora Severní aliance v Afghánistánu ze strany USA a následné svržení tálibánského režimu (operace Trvalá svoboda)

Situace po svržení Tálibánu

- V čele Hamíd Karzáí
- Tálibánci se přesunuli zejména do Pákistánu – nebezpečí jaderného útoku
- Finanční prostředky USA odchýleny do Iráku – tíha bojů na afghánské armádě
- Tálibánské jednotky stále v pohotovosti – snaha o sjednocení
 - Ovládají hlavně venkov, kde nemá afghánská vláda autoritu
- Od roku 2008 jejich vliv opět sílí

Současný kábulský režim

- Prezidentem Ašraf Ghaní, premiérem Abdulláh Abdulláh
- Vliv Tálibánu v posledních deseti letech stále roste
- Současnou vládu Tálibán neuznává, ale účastní se debat s Američany
- Trump požádal o pomoc také Pákistán → cílem je dosáhnout konce občanské války mezi tálibánskými jednotkami a afghánskou vládou
- Tálibán slibuje, že v případě návratu k moci by používal mírnější prostředky, nicméně neustále praktikují teroristické útoky, aby rozšiřovali svůj vliv
- 2020 → uzavření smlouvy mezi Talibánem a USA (stažení vojsk USA a NATO do 14 měsíců → pravděpodobně úplně nedopadne)